

דו"ח תצפיות שנתי שימוש בחגורות בטיחות 2009

רקע

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מקימה מערכת לניטור התנהגויות בתחום הבטיחות בדרכים. מערכת זו תהווה חלק ממערכת המידע הלאומי לבטיחות בדרכים ותשמש בסיס למדדי הבטיחות, שמטרותיהם להעריך את התקדמות תוכנית העבודה הרב שנתית לבטיחות בדרכים, למדוד ולאמוד את אפקטיביות פעילויות ההתערבות השונות, להשוות את מצב הבטיחות בדרכים בישראל עם מדינות אחרות באירופה וארה"ב, ועוד. סקר זה נערך על ידי חב' גאוקרטוגרפיה במהלך שנת 2009, בהנחיית ד"ר ויקטוריה גיטלמן, בהתאם לסטנדרטים בינלאומיים של ארגון European Road Safety Observatory ומהווה את אחד ממרכיבי המערכת לניטור ההתנהגויות.

מטרות הסקר :

לאמוד את השימוש בחגורות בטיחות ובמושבי בטיחות, בקרב הנהגים והנוסעים ברכב בישראל.

מתודולוגיה :

הסקר נבנה בשיטת השכבות ונקבע לפי: (1) סוג שטח: עירוני ובינעירוני (2) מאפיינים נוספים של כל שטח. סוגי הישובים נקבעו לפי גודלם (גדול, בינוני, קטן) ולפי סוג האוכלוסיה (עיר יהודית, מעורבת, ערבית).

- א. **בשטח הלא עירוני**, חלוקת המשך לפי שני מאפיינים: סוג דרך ואזור גיאוגרפי. סוגי הדרכים הם: דרך מהירה, דו-מסלולית, חד-מסלולית. האזורים הגיאוגרפיים הם: צפון, מרכז, דרום-ירושלים.
- ב. **בשטח העירוני**, חלוקת המשך לפי סוג יישוב. סוגי הישובים הם: יהודי (כולל תת קטגוריה של חרדים), מעורב, ערבי.

הסקר בוצע ב- 70 אתרים בפרিসת ארצית, הכוללת: 35 אתרים בדרכים בינעירוניות, ו- 35 אתרים בדרכים עירוניות.

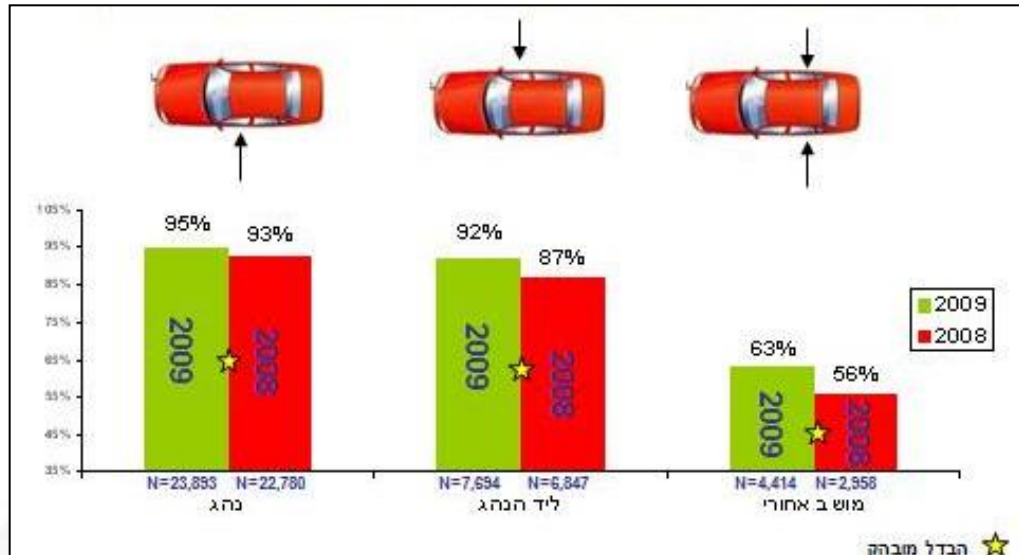
המחקר כלל תצפיות על 23,893 כלי רכב (נהגים):

- 7,694 נוסעים נצפו יושבים ליד הנהג
- 4,414 נוסעים נצפו יושבים מאחור.

תמצית הממצאים :

בשנת 2009 נמשך השיפור בשיעור חגירת חגורות הבטיחות בישראל. שיעורי חגירת החגורות ביחס למחקר הקודם שבוצע במאי 2008 עלו בכל אחד ממושביו הרכב (איור מס' 1). בשנת 2009 95% מהנהגים חגרו חגורות בטיחות, עליה של 2% בהשוואה לשנת 2008. בקרב היושבים ליד הנהג, עלה שיעור החגורים ל- 92% בהשוואה לשנת 2008 (עליה של 5%). שיעור החגורים מאחור עומד כיום על 63% (עלייה של 7% בהשוואה לשנה שעברה).

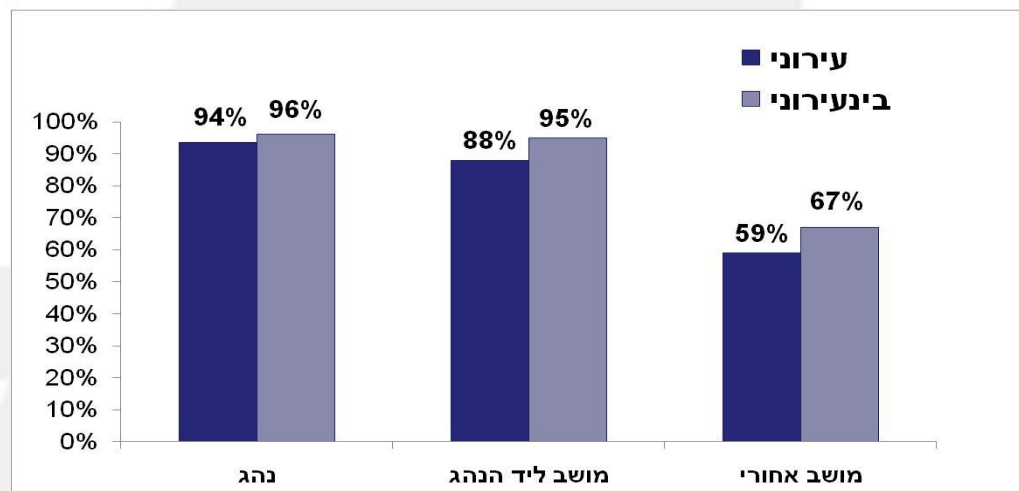
איור 1: שיעור חגירה חגורות בטיחות – סיכום ארצי

שימוש בחגורות בטיחות לפי סוג הדרך

שיעור החגירה גבוה יותר בדרכים בינעירוניות מאשר בדרכים עירוניות בכל אחד ממושביו הרכב (נהג, ליד הנהג ומאחור), כמפורט באיור 2. נראה כי בקרב נהגים החגירה מושפעת פחות מסוג הדרך, כאשר שיעור החגירה של נהגים בדרכים עירוניות (94%) נמוך ב-2% בלבד, משיעור החגירה בדרכים בינעירוניות (96%).

איור 2: שיעור חגירת חגורות בטיחות לפי סוג הדרך - 2009

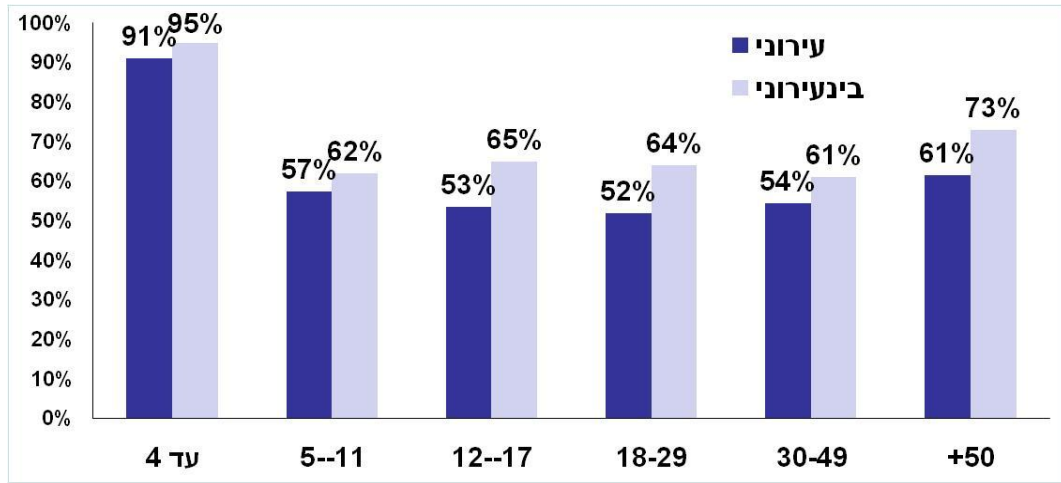

יחידת המדען הראשי – אגף מידע

שיעור החגירה במושב האחורי בכל קבוצת גיל גבוה יותר בתחום הבינעירוני מאשר בתחום העירוני (ראה איור 3). 91% מהילדים עד גיל 4 היושבים במושב האחורי בדרכים עירוניות חגורים, לעומת 95% שחגורים בדרכים בינעירוניות. בשנה האחרונה חל גידול מיוחד של אחוז החגירה במושב האחורי בקרב בני 5-11 בדרכים עירוניות, 57% בשנת 2009 לעומת 40% בשנת 2008, יחד עם זאת רק כמחציתם (29%) חגורים במושב בטיחות כנדרש עד גיל 9.

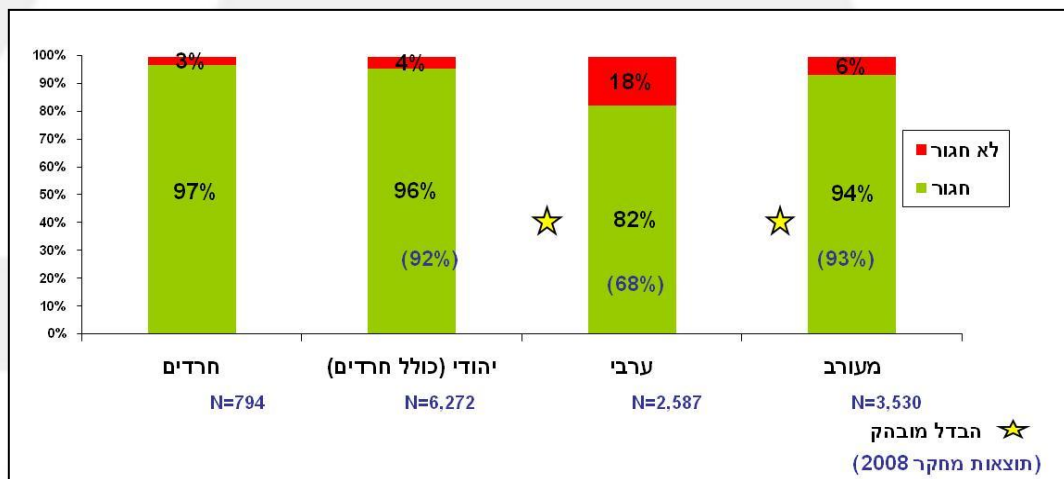
איור 3: שיעור חגירת חגורות בטיחות לפי סוג הדרך וקבוצת גיל – 2009

שימוש בחגורות בטיחות לפי מגזר בתחום העירוני

שיעורי החגירה בקרב נהגים בדרכים עירוניות גבוה יותר ביישובים היהודיים (96%, עלייה של 4% לעומת שנת 2008) וביישובים המערבים (94% ללא שינוי משנה שעברה). בציבור החרדי שיעורי החגירה גבוהים ביחס לכלל הציבור היהודי (ראה איור 4). שיעור החגורים ביישובים הערבים עלה בכ- 14% משנת 2008 ועומד כיום על 82%, אך עדיין נמוך בהשוואה לשאר היישובים.

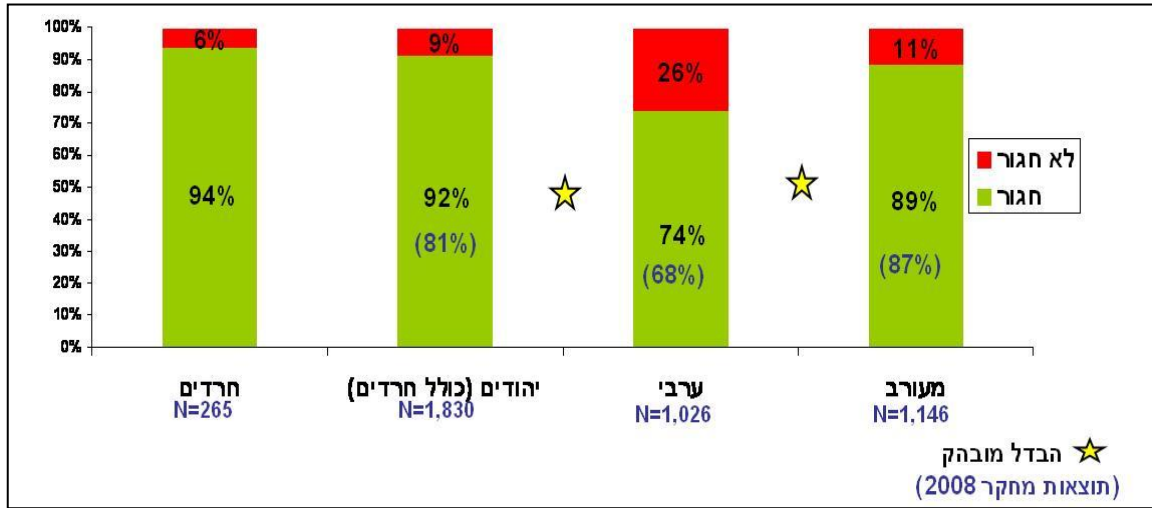
איור 4: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נהגים לפי מגזר בתחום העירוני – 2009

יחידת המדען הראשי – אגף מידע

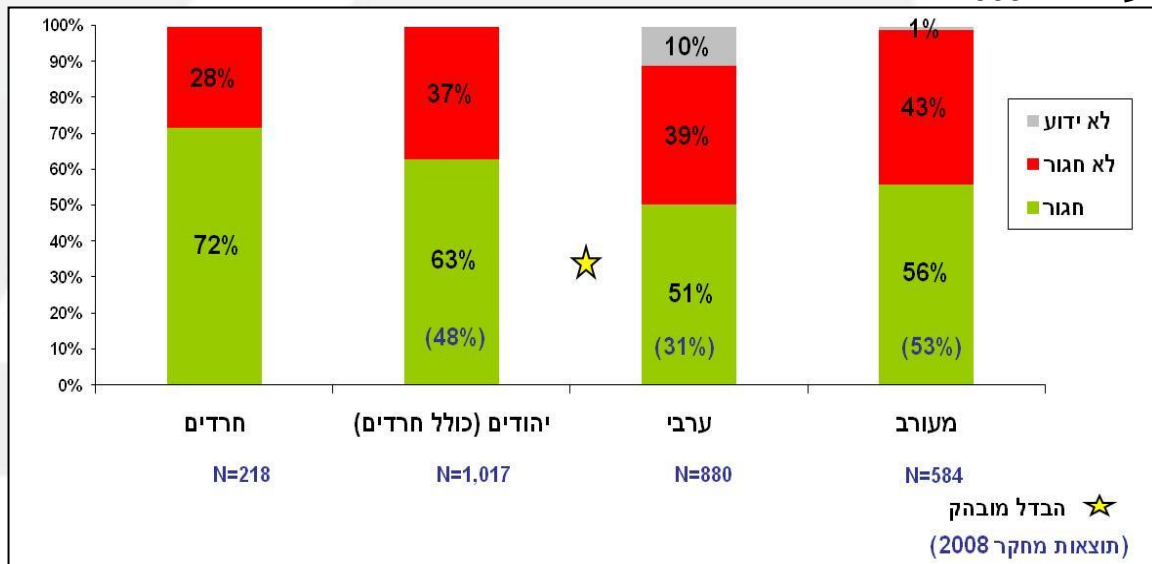
שיעור החגירה בקרב הנוסעים ליד הנהג גבוה ביותר ביישובים היהודיים (92%) ונמוך ביותר ביישובים הערביים (74%). ביישובים המעורבים, שיעור החוגרים ליד הנהג הוא 89%. בכל המגזרים, חלה עלייה בשיעור החגירה יחסית לשנת 2008, כאשר העלייה הגבוהה ביותר היא במגזר היהודי; 92% בשנת 2009 לעומת 81% בשנת 2008, כמפורט באיור 5.

איור 5: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נוסעים ליד הנהג לפי מגזר בתחום העירוני – 2009

גם במושב האחורי, שיעור החגירה הנמוך ביותר נרשם ביישובים הערביים (51%) בהשוואה ליישובים היהודים (63%) וליישובים המעורבים (56%). אולם יש לציין כי במגזר הערבי חלה עליה דרמטית בשיעור החוגרים מאחור, מ-31% ב-2008 ל-51% ב-2009.

איור 6: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נוסעים במושב האחורי לפי מגזר בתחום העירוני – 2009

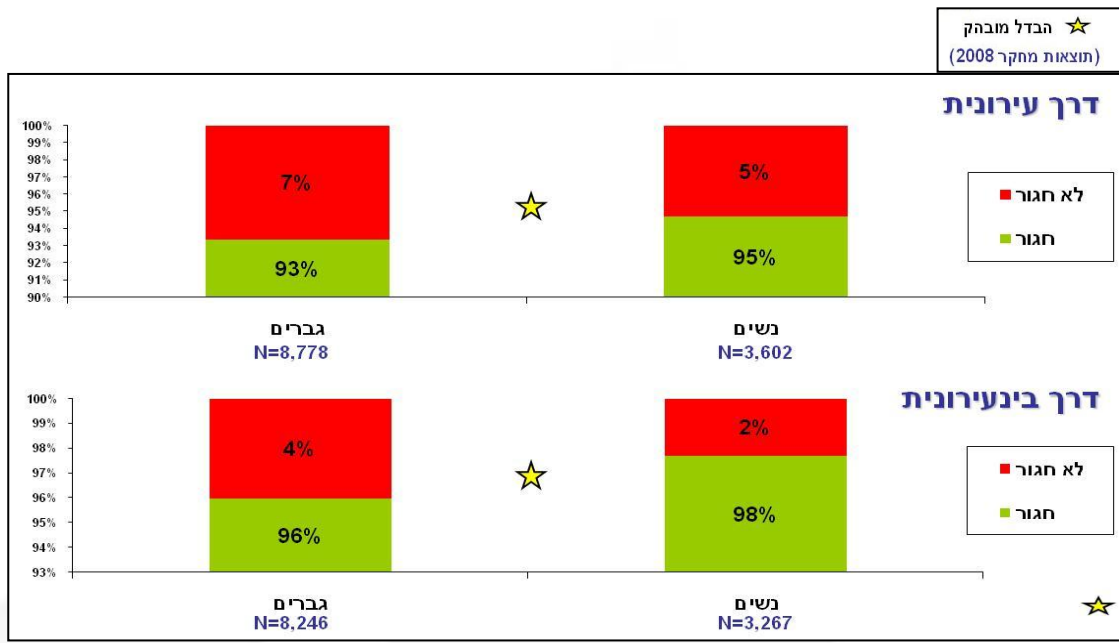

יחידת המדען הראשי – אגף מידע

שימוש בחגורות בטיחות לפי מגדר

שיעור החגירה בקרב נשים נוהגות גבוה באופן מובהק משיעור החגירה של גברים נהגים בשני תחומי הדרך; בתחום העירוני (95% נשים לעומת 93% גברים) ובתחום הבינעירוני (98% נשים ו-96% גברים).

איור 7: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נהגים לפי מגדר וסוג הדרך – 2009

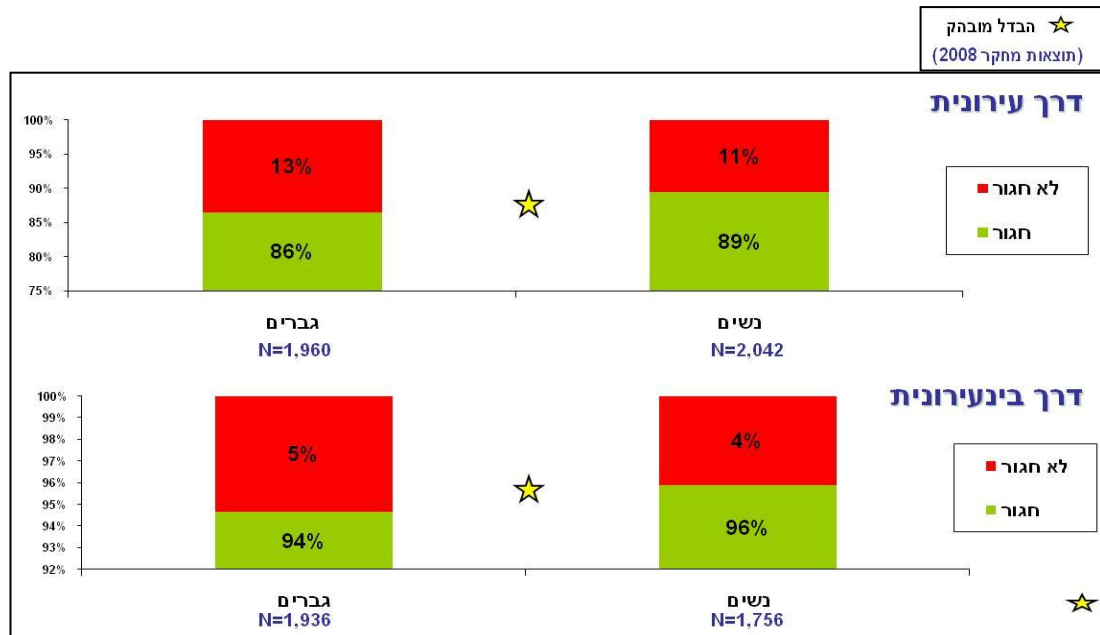

שיעור החגירה במושב ליד הנהג, בקרב גברים, בדרכים עירוניות עלה בשנת 2009 בהשוואה לשנת 2008 ב-13% והוא עומד על -86%. שיעורי החגירה בקרב הנשים עלו ב-4% לרמה של 89%. בדרכים בינעירוניות נרשמו עליות מתונות יותר בשיעורי החגירה ליד הנהג בהשוואה לדרכים העירוניות.

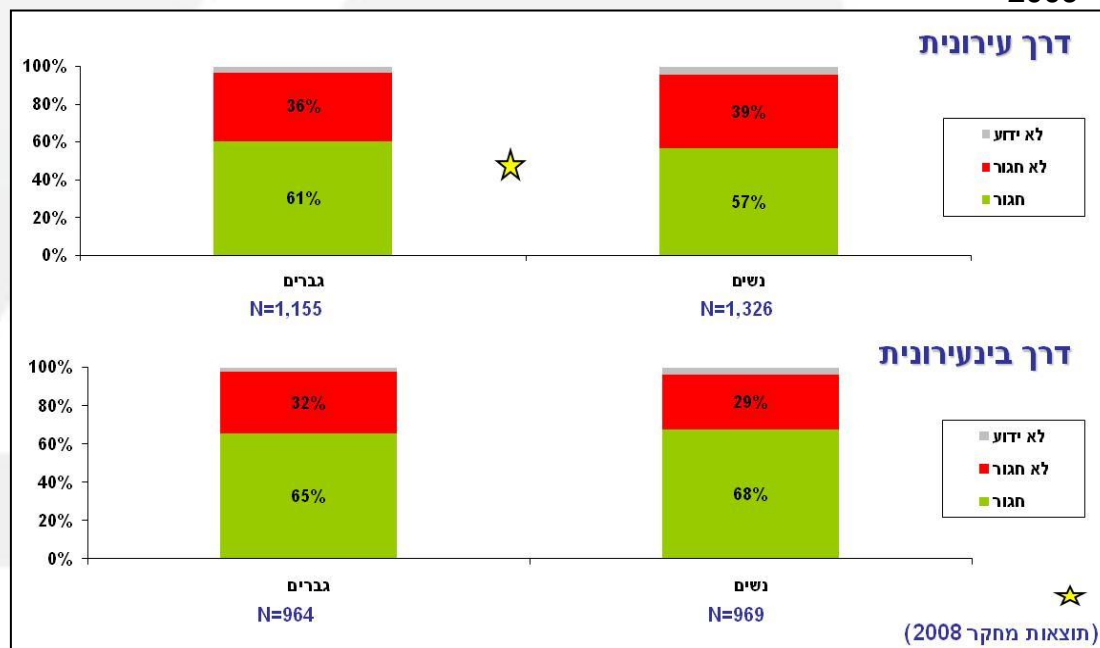
יחידת המדען הראשי – אגף מידע

איור 8: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נוסעים ליד הנהג לפי מגדר לפי מגדר לפי מסוג הדרך – 2009

גם בדרכים עירוניות וגם בדרכים בינעירוניות, חלה עלייה בשיעור החגורים מאחור בקרב גברים ובקרב נשים בשנת 2009 לעומת שנת 2008. העלייה הגבוהה ביותר נרשמה בקרב הגברים בדרכים עירוניות (61% בשנת 2009 לעומת 43% בשנת 2008).

איור 9: שיעור חגירת חגורות בטיחות בקרב נוסעים במושב האחורי לפי מסוג הדרך – 2009

יחידת המדען הראשי – אגף מידע

סיכום

בשנת 2009 נמשך השיפור בשיעור חגירת חגורות הבטיחות בישראל. שיעורי חגירת החגורות ביחס למחקר הקודם שבוצע במאי 2008 עלו בכל אחד ממושב הרכב. ניתוח המגמות מצביע על כך שככל שנקודת המוצא של שיעורי החגירה (בשנת 2008) הייתה נמוכה יותר – כך השיפור בשיעורי החגירה היה גבוה יותר.

ניכר שנעשתה עבודה ממוקדת בשלושה תחומים עיקריים:

א. בתחום העירוני, שבו בדרך כלל שיעורי החגירה נמוכים יחסית לתחום הבינעירוני הפער מצטמצם ובמיוחד בקרב נהגים אצלם שיעור החגירה בתחום העירוני זהה כמעט לזה שבתחום הבינעירוני.

ב. בקרב ילדים עד גיל 11 חלה עלייה בשיעור החגירה בכל המגזרים.

ג. במגזר הערבי שיעורי החגירה היו נמוכים ביותר במשך שנים וכיום חלה עלייה משמעותית;

- ב-95% מהנסיעות בשנת 2009 הנהגים חגרו חגורת בטיחות (לעומת 93% בשנת 2008).
- בקרב היושבים ליד הנהג, שיעור החגורים עומד על 92% (לעומת 87% בשנת 2008).
- שיעור החגורים מאחור עומד על 63% (לעומת 56% בשנת 2008).

בדרכים בינעירוניות חגורים יותר מאשר בדרכים עירוניות בכל אחד ממושב הרכב (נהג, ליד הנהג ומאחור), אולם הפערים הולכים ומצטמצמים. נראה כי בקרב נהגים החגירה מושפעת פחות ופחות מסוג הדרך, כאשר שיעור החגירה של נהגים בדרכים עירוניות (94%) נמוך ב-2% בלבד, משיעור החגירה בדרכים בינעירוניות (96%).

שיעורי החגירה בערים יהודיות ומעורבות גבוה לעומת ערים ערביות, בכל אחד ממושב הרכב (נהג, ליד הנהג ומאחור).

בכלל הדרכים העירוניות חל שיפור בולט בקרב גילי 18-29 בכל המושבים ברכב: בקרב הנהגים (5% שיפור), היושבים ליד הנהג (8% שיפור) והיושבים מאחור (13% שיפור).

למרות השיפורים הנמוכים בחגירה בערים הערביות לעומת ערים מעורבות ויהודיות, חל שיפור ניכר בשיעורי החגירה בקרב הציבור הערבי בכל מושבי הרכב:

- 82% חגירה בקרב הנהגים לעומת 68% בשנת 2008.
- 74% חגורים במושב ליד הנהג, לעומת 68% בשנת 2008.
- 51% חגורים במושב האחורי לעומת 31% בשנת 2008.

עוד עולה מן הסקר, כי האוכלוסייה החרדית מצטיינת בחגירת חגורות, כאשר שיעורי החגירה בכל אחד ממושב הרכב, גבוהים במעט משיעורי החגירה באוכלוסייה היהודית. זאת בניגוד לממצאים שבוצעו במחקרים דומים בעבר.